

M.A. (2022) (SEM/CR) CBCS Part-I Semester-I Examination: March/April-2023
History (Optional) Paper-IV

HISO22: Making of 19th Century Maharashtra (New Pattern 2022)

Day and Date: Saturday, 06/05/2023

Total Marks: 60

Time: 10.30 AM To 12.30 PM

Instructions:

1. All Questions are Compulsory.
2. All Questions carry equal marks.
3. Figures to the right indicate full marks

Q.1. Choose the Correct alternatives from the following.

15

- 1 ---- raised at First his voice against the religious conversion started by the Christaian missionaries.
A) Balshastri Jambhekar B) Vishnushastri Chiplunkar C) Mahatma Phule D) Vishnu Buva Brahmachari
- 2 ----- newspaper was started by Missionaries.
A) Darpan B) Vividhadnyan Vistar C) Induprakash D) Dnyanodaya
- 3 --- founded 'Brahmo Samaj' in the year 1828.
A) Swami Dayanand Saraswati B) Raja Rammohan Roy C) Keshavachandra Sen D) Devandranath Tagore
- 4 -----established 'Arya Samaj' in Mumbai
A) Raja Rammohan Roy B) Keshavachandra Sen C) Swami Dayanand Saraswati D) Swami Vivekanand
- 5 ----- spread by vitthal Ramaji Shinde on a large scale.
A) Prathana Samaj B) Aarya Samaj C) Satyashodhak Samaj D) Ramkrishna Mission
- 6 Pandita Ramabai established 'Arya Mahila Samaj' at-----
A) Pune B) Amravati C) Nanded D) Palghar
- 7 Mahatma Phule wrote a drama entitled.....
A) Gulamgiri B) Tritiy Ratna C) Shetakaryacha Aasud D) Ishara
- 8 Mahatma Phule recommended to the Hunter Commission that Government should give the priority to .....
A) Higher Education B) Free and Compulsory Primary Education C) Adult Education D) Female Education
- 9 .....gave a degree of 'Father of the Indian Students Hostel' to Rajarshi Shahu.
A) Madhavrao Shripatrao Shinde B) Sayajirao Shinde C) Vitthalrao Shinde D) Jivajirao Shinde
- 10 Dr. Ambedkar selected ..... of Nashik for temple entry movement
A) Shrikrushna Temple B) Hanuman Temple C) Kalaram Temple D) Vitthal Temple
- 11 Umaji Naik was the leader of ----
A) Ramoshis B) Lolis C) Bhills D) Killedars

12 In the year 1839 the Kolis revolted at -----

- A) Mumbai B) Pune C) Satara D) Kolhapur

13 The Bhillas revolted under the leadership of ----- in 1825.

- A) Hira B) Shaikhdulla C) Devji Naik D) Sevaram

14 Ashok Mehata wrote the book on the revolt of 1857 entitled -----

- A) Great Revolt B) Freedom Struggle C) The Great Rebellion D) National Revolt

15 The first peasant revolt broke out in 1875 at-----

- A) Pune B) Supe C) Solapur D) Ahamadnagar

Q.2. Write short Notes (Three out of Four) .

15

1 American Marathi Mission

2 Philosophy of Brahmo Samaj

3 Arya Mahila Samaj

4 Nature of the Deccan Riots

Q.3. Write short Answers (Three out of Four) .

15

1 Review the work of Christian Missionaries in Maharashtra.

2 State the work of Pandita Ramabai for women

3 Explain various stages of Kolis' Revolt in Maharashtra

4 Give a brief account of the Revolt of the Bhillas in Maharashtra

Q.4.. Answer the following question on broad. (One out of two).

15

1 Explain the work of Mahatma Jotiba Phule for the emancipation of the women.

2 Review the 1857 Revolt in Maharashtra.

मराठी रूपांतर

सूचना: :

1. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

1 ख्रिस्ती मिशनऱ्यांनी सुरु केलेल्या धर्मांतर प्रक्रियेविरुद्ध सर्वप्रथम ---- यांनी आवाज उठवला.

- अ) बाळशास्त्री जांभेकर ब) विष्णुशास्त्री चिपळूणकर क) महात्मा फुले ड) विष्णु बुवा ब्रह्मचारी

2 ----- हे वृत्तपत्र मिशनरींनी चालू केले.

- अ) दर्पण ब) विविधज्ञान विस्तार क) इंदुप्रकाश ड) ज्ञानोदय

3 ----- यांनी सन १८२८ मध्ये ब्राह्मो समाजाची स्थापना केली.

- अ) स्वामी दयानंद सरस्वती ब) राजा राममोहन रॉय क) केशवचंद्र सेन ड) देवेंद्रनाथ टागोर

4 ----- यांनी मुंबई येथे आर्य समाजाची स्थापना केली.

- अ) राजा राममोहन रॉय ब) केशवचंद्र सेन क) स्वामी दयानंद सरस्वती ड) स्वामी विवेकानंद

5 विठ्ठल रामजी शिंदे यांनी..... याचा मोठा प्रसार केला.

- अ) प्रार्थना समाज ब) आर्यसमाज क) सत्यशोधक समाज ड) रामकृष्ण मिशन

- 6 ----- येथे पंडिता रमाबाई यांनी ' आर्य महिला' समाजाची स्थापना केली.
अ) पुणे ब) अमरावती क) नांदेड ड) पालघर
- 7 महात्मा फुलेंनी .....नावाचे नाटक लिहिले.
अ) गुलामगिरी ब) तृतीय रत्न क) शेतकऱ्यांचा असूड ड) इशारा
- 8 महात्मा फुले यांनी हंटर कमिशनला ----- साठी शासनाने अग्रक्रम देण्याबाबत प्रस्ताव मांडला होता.
अ) उच्च शिक्षण ब) मोफत आणि सक्तीचे प्राथमिक शिक्षण क) प्रौढ शिक्षण ड) स्त्री शिक्षण
- 9 राजर्षी शाहूंना 'भारतीय विद्यार्थी वसतिगृहाचे जनक' अशी पदवी .....यांनी दिली
अ) माधवराव श्रीपतराव शिंदे ब) सयाजीराव शिंदे क) विठ्ठलराव शिंदे ड) जिवाजीराव शिंदे
- 10 मंदिर प्रवेश चळवळीसाठी डॉ. आंबेडकरांनी नाशिकमधील .....या मंदिराची निवड केली
अ) श्रीकृष्ण मंदिर ब) हनुमान मंदिर क) काळाराम मंदिर ड) विठ्ठल मंदिर
- 11 उमाजी नाईक ----- चा नेता होता.
अ) रामोशी ब) कोळी क) भिल्ल ड) किल्लेदार
- 12 १८३९ साली कोळ्यांनी ---- येथे उठाव केला.
अ) मुंबई ब) पुणे क) सातारा ड) कोल्हापूर
- 13 सन १८२५ साली भिल्लांनी ----- च्या नेतृत्वाखाली उठाव केला.
अ) हिरा ब) शेखदुल्ला क) देवजी नाईक ड) सेवाराम
- 14 १८५७ च्या उठावावर अशोक मेहता यांनी ----- हे पुस्तक लिहिले आहे.
अ) महान बंड ब) स्वातंत्र्य युद्ध क) एक महान उठाव ड) राष्ट्रीय उठाव
- 15 १८७५ मधील पहिला शेतकरी उठाव ---- या ठिकाणी झाला.
अ) सुपे ब) पुणे क) सोलापूर ड) अहमदनगर

Q.2. टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

- 1 अमेरिकन मराठी मिशन
- 2 ब्राह्मो समाजाचे तत्वज्ञान
- 3 आर्य महिला समाज
- 4 दख्खनच्या दंग्याचे स्वरूप

Q.3. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

- 1 ख्रिश्चन मिशनऱ्यांनी महाराष्ट्रात केलेल्या कार्याचा आढावा घ्या.
- 2 पंडिता रमाबाई यांच्या स्त्रीविषयक कार्याची माहिती सांगा.
- 3 महाराष्ट्रातील कोळ्यांच्या उठावाचे विविध टप्पे स्पष्ट करा.
- 4 महाराष्ट्रातील भिल्लांच्या उठावाची थोडक्यात माहिती द्या.

Q.4. सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

- 1 महात्मा जोतिबा फुले यांनी स्त्री उद्धारासाठी केलेले कार्य सांगा.
- 2 १८५७ मध्ये महाराष्ट्रात घडून आलेल्या उठावाचा आढावा घ्या.

*****

Model Answer Paper

M.A. (2022) (SEM/CR) CBCS Part-I Semester-I Examination: March/April-2023
History (Optional) Paper-IV

HISO22: Making of 19th Century Maharashtra (New Pattern 2022)

Day and Date: Saturday, 06/05/2023

Total Marks: 60

Page 4

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

1 ख्रिस्ती मिशनऱ्यांनी सुरु केलेल्या धर्मांतर प्रक्रियेविरुद्ध सर्वप्रथम ---- यांनी आवाज उठवला.

अ) बाळशास्त्री जांभेकर ब) विष्णुशास्त्री चिपळूणकर क) महात्मा फुले ड) विष्णु बुवा ब्रह्मचारी

Option 4

2 ----- हे वृत्तपत्र मिशनरींनी चालू केले.

अ) दर्पण ब) विविधज्ञान विस्तार क) इंदुप्रकाश ड) ज्ञानोदय

Option 4

3 ----- यांनी सन १८२८ मध्ये ब्राह्मो समाजाची स्थापना केली.

अ) स्वामी दयानंद सरस्वती ब) राजा राममोहन रॉय क) केशवचंद्र सेन ड) देवेंद्रनाथ टागोर

Option 2

4 ----- यांनी मुंबई येथे आर्य समाजाची स्थापना केली.

अ) राजा राममोहन रॉय ब) केशवचंद्र सेन क) स्वामी दयानंद सरस्वती ड) स्वामी विवेकानंद

Option 3

5 विठ्ठल रामजी शिंदे यांनी..... याचा मोठा प्रसार केला.

अ) प्रार्थना समाज ब) आर्यस माज क) सत्यशोधक समाज ड) रामकृष्ण मिशन

Option 1

6 ----- येथे पंडिता रमाबाई यांनी ' आर्य महिला' समाजाची स्थापना केली.

अ) पुणे ब) अमरावती क) नांदेड ड) पालघर

Option 1

7 महात्मा फुलेंनी .....नावाचे नाटक लिहिले.

अ) गुलामगिरी ब) तृतीय रत्न क) शेतकऱ्याचा असूड ड) इशारा

Option 2

8 महात्मा फुले यांनी हंटर कमिशनला ----- साठी शासनाने अग्रक्रम देण्याबाबत प्रस्ताव मांडला होता.

अ) उच्च शिक्षण ब) मोफत आणि सक्तीचे प्राथमिक शिक्षण क) प्रौढ शिक्षण ड) स्त्री शिक्षण

Option 2

9 राजर्षी शाहूंना 'भारतीय विद्यार्थी वसतिगृहाचे जनक' अशी पदवी .....यांनी दिली

अ) माधवराव श्रीपतराव शिंदे ब) सयाजीराव शिंदे क) विठ्ठलराव शिंदे ड) जिवाजीराव शिंदे

Option 1

10 मंदिर प्रवेश चळवळीसाठी डॉ. आंबेडकरांनी नाशिकमधील .....या मंदिराची निवड केली

अ) श्रीकृष्ण मंदिर ब) हनुमान मंदिर क) काळाराम मंदिर ड) विठ्ठल मंदिर

Option 3

11 उमाजी नाईक ----- चा नेता होता.

अ)रामोशी ब) कोळी क) भिल्ल ड) किल्लेदार

Option 1

12 १८३९ साली कोळ्यांनी ----- येथे उठाव केला.

अ) मुंबई ब) पुणे क) सातारा ड) कोल्हापूर

Option 2

13 सन १८२५ साली भिल्लांनी ----- च्या नेतृत्वाखाली उठाव केला.

अ) हिरा ब) शेखदुल्ला क) देवजी नाईक ड) सेवाराम

Option 4

- 14 १८५७ च्या उठावावर अशोक मेहता यांनी ----- हे पुस्तक लिहिले आहे.
अ) महान बंड ब) स्वातंत्र्य युद्ध क) एक महान उठाव ड) राष्ट्रीय उठाव

Option 3

- 15 १८७५ मधील पहिला शेतकरी उठाव ---- या ठिकाणी झाला.
अ) सुपे ब) पुणे क) सोलापूर ड) अहमदनगर

Option 1

Q.2. टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

- 1 अमेरिकन मराठी मिशन

Ans:

- 2 ब्राह्मो समाजाचे तत्वज्ञान

Ans:

- 3 आर्य महिला समाज

Ans:

- 4 दख्खनच्या दंग्याचे स्वरूप

Ans:

Q.3. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

- 1 ख्रिश्चन मिशनऱ्यांनी महाराष्ट्रात केलेल्या कार्याचा आढावा घ्या.

Ans:

- 2 पंडिता रमाबाई यांच्या स्त्रीविषयक कार्याची माहिती सांगा.

Ans:

- 3 महाराष्ट्रातील कोळ्यांच्या उठावाचे विविध टप्पे स्पष्ट करा.

Ans:

- 4 महाराष्ट्रातील भिल्लांच्या उठावाची थोडक्यात माहिती द्या.

Ans:

Q.4. सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

- 1 महात्मा जोतिबा फुले यांनी स्त्री उद्धारासाठी केलेले कार्य सांगा.

Ans:

- 2 १८५७ मध्ये महाराष्ट्रात घडून आलेल्या उठावाचा आढावा घ्या.

Ans:

*****